

Zd
2390

Inv. N. 264, 26

Z d
2390

Oratio

*Qua publicè in Academia Hei-
delbergensi, clarissimi ac sin-
gularis exempli viri,*

**D. CASPARIS PEV-
CERI BVDISSINI, PHI-
LOSOPHIAE, ARTIS Q. ME-
dicæ Doctoris præstantissimi, archia-
tri & Consiliarij Palatini atq;
Anhaltini fidelissimi,**

Manibus parentatum est.

à

SIMONE STENIO
Lomacensi Professore publico

20. Octobr. Anno ^{de auctore con} *Ludovici*
cl. 1611. ^{Wulfen in}
* P. II. p. 244.

S E R V E S T A E

Imprimebat Iohannes Schleer Anno 1603.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

HAtalem hunc annum, auditores
omnium ordinum ornatissimi,
Viris praestantibus & fuisse &
esse, tum hic tum alibi crebritas
testatur funerum luctu publico
dignissimorum, & mærore omni-
um, qui pietatis & eruditionis studiosi & aman-
tes sunt. Quam plagam acceperit nostra Eccle-
sia & Academia morte Tossari, quantumq; ja-
ctura tulerint literæ humaniores ex obitu Melissi,
externi quoq; nobiscum sentiunt, & cum gemitu
deplorant. Amisit etiam nuper adeo, ut huc
perscriptum est, Lugdunum Batavorum suum
ornamentum, Franciscum Iunium, commune
tamen illi nobiscum, cum notissimum sit omni-
bus, hanc nostram scholam, & Ecclesiam Galli-
cam, & voce & literis Iunianis per multos annos
fuisse eruditam. Iam, ne quid tristitia desit, ad-
ditamentum quasi accessit PEVCERI dis-
cessus ex hac vita: qui etsi admodum senex obiit,
anno nimirum ætatis septuagesimo octavo, im-

maturè tamen ex his terris migrasse videri possit
 ijs, quibus viri pietas perspecta fuit, & preces,
 quas quotidie ad Deum ardentissimas fudit, pro
 veritatis cœlestis, in turbulentis hisce confusio-
 nibus indies augescentibus & παρολεθεῖαν minanti-
 bus, conseruatione, pro incolumitate illustrissimi
 nostri Electoris, pro incremento huius Academia,
 de cuius commodis ornamentisq; quàm sollicitè,
 ante decennium opinor, cum hic esset, cogitarit,
 Consiliariis serenissimi Principis nostri & nonnul-
 lis ex nostro ordine non ignotum est. Memini
 eum post deliberationem de luculenta Fisci Aca-
 demici locupletatione, cuius certa spes ostensa fue-
 rat, hilari vultu me compellere, nobisq; omnibus
 gratulari de efflagitata jam pridem accessione.
 Reuersus idem in Saxoniam, nullas ad me literas
 misit (misit autem crebras) in quibus non anim-
 adverteretur singularis de Academia huius statu
 cura, quòd, quæ ipsius erat prudentia, facile per-
 spiceret vel potius prospiceret quid euenturum es-
 set, si non maturè expedirentur ea, quæ sapientis-
 simè tum ab ipso tum ab aliis consulta & consti-
 tuta fuerant. Neque tamen amor & studium
 Pence-

Peuceri in hanc *Academiam* recens extitit, sed
 46. annis ab hinc testatum publico monumento.
 Anno enim millesimo quingentesimo quinquage-
 simo sexto *Logisticen Astronomicam* ^{ἐξ ἀνορθώσεως} &
scrupulorum sexagesimorum: itemq; *Logisticen*
Regula Arithmetica, quam *Cossam* & *Algebrā*
quadratam vocant, compendio tractatam & il-
 lustratam exemplis, *Academia* hujus *Rectori* &
Senatui eruditissima compellatione dedicavit, ut
 vel hac una de causa aequissimum videatur justa
 quasi sepulcri persolvi etiam ex hoc loco *Seni* opti-
 mo, & de *Academiis* optimè merito, confessoriq;
 veritatis cœlestis constantissimo. *Mœstissimum*
 autem hoc officium optarim potuisse præsari pro-
 pter majorem autoritatem & narrationis fidem,
 à *sene* eruditissimo *Hermanno VVitekindo*, colle-
 ga nostro honorando, quem *Peucerus* biennio cre-
 do majorem studiorum eorundem socium conjun-
 ctissimum habuit *VViteberga*: Sed quia hunc &
 senectus ipsa tanquam emeritum, & valetudo
 afflicta facile excusat, video mihi potissimum tri-
 stissimam hanc operam impendendam esse, quem
 juvenē ille singulari benevolentia complexus o-

omnibus officiis & auxerit & ornarit. Ingressum
 enim me annum etatis vicesimum octavum,
 ludi in patria sua Budissina propter superioris anni
 luem pestilentem collapsi, non tam Rectorem es-
 se voluit, quam instauratorem: triennio fermè
 post, cum improbaret nonnullorum in alendis ju-
 ventutis praeceptoribus sordes, ex Lusatia me in
 Misniam revocandum curavit ad ludi Torgen-
 sis gubernationem. In quo oppido cum erudiende
 adolescentiae operam navarem, non omnibus gra-
 tam, propterea quòd pastori & ministris Ecclesiae
 suspectus essem de Calvinismo, id est, quòd abhor-
 rerem ab Ubiquitatis monstro, & Oralis mandu-
 cationis portento, quae duae nota vel quasi tesserae
 vulgò putantur, quibus Pseudolutherani à Cal-
 vinianis se discriminari volunt; accidit eo ipso
 tempore, ut, post mortem illustrissimi Saxoniae Du-
 cis V Vilhelmi, mandatu potentissimi Saxoniae
 Electoris Augusti, Flaciana factio ex Academia
 Ienensi exturbaretur. Quia autem in expulsorū
 loca alij surrogandi erant, egit mecum Ioachimus
 Camerarius, cujus consilio Elector eos uti volue-
 rat, per quos mutatio institui debebat, ut ad pro-
 fessio-

fessionem Græca lingua & Ethices me conduci pa-
 teret. Camerario pro honorifico illo de me iudicio
 gratias egi, spaciumq; deliberandi sumsi, in pri-
 mis hac de causa, quòd nollem quicquam statuere
 in re tam gravi, Peucero non consulto. Monui
 igitur domum reversus per literas Peucerum, ut
 quid sibi videretur, disertè exponeret. Responde-
 bat ille, & summè dissuadebat migrationem, hac
 ratione adducta, & his quidem (probè enim me-
 mini) verbis, quòd Academia Ienensis quarto
quoq; anno aut faceret aut pateretur mutatio-
nem. Dum hæc inter nos aguntur, accipio literas
 ab amico quodam veteri tùm Lipsia degente exa-
 ratas, in quibus erat, viderem, quid agerem, se e-
 nim ex ipsis Illustrissimi Electoris Consiliariis in-
 tellexisse, mentionem quidem mei à Camerario
 factam, sed vocationi difficultatem objectum iri,
 quòd ex multis cognosceret me, sacramentario vene-
 no (his enim formulis plerūq; utuntur) infectū esse.
 His lectis illicò Lipsiā abij, & Camerario tū Peu-
 ceri responsū, tū Consiliariorū sermones exposui, si-
 mulq; indicavi, quid periculi mihi ab illustrissimo
 Electore impenderet, si, cuius rei insimularer, à
 Consiliariis edoctus esset. Mansi igitur etiam

probante ipso Camerario, in statione mea exposita,
 ut supra innui, calumniis & suspicionibus, qua
 cum indies crescerent & auferentur, adeo ut in
 publicis etiam concionibus adversus me populi in-
 dignatio tanquam in Sacramentarium manifesta-
 ri concitaretur, admirabili Dei providentia fa-
 ctum est, ut Senatus nova civitatis Brandeburgē-
 sis, autore Peucero, me ad schola paulo ante magni-
 ficè extructa rectionem honestissimè invitaret. I-
 ta contigit, ut & misericordia Dei sapientissimè
 dispensantis omnia, & opera Peuceri, abstractus
 ex Misnia in Marchiā, horribilem illā tempesta-
 tem effugerē, cujus adventantis murmura quidē
 audiri, sed fulmina cuncta percellentis nondum
 conspici. Hac breviter cōmemorare volui, ut ad-
 olescentes intelligerent, me ad parentandum
 viro Clarissimo, non tam officio, quod preceptoris
 manibus debetur, quam pietate adductū esse,
 qua in animi grati declaratione precipuè elucet.
 De vita autē Peuceri, fortassis accurata aliorū
 aut etiam ipsius narrationes suo tempore in lucem
 prodibunt. Nos tantum ea referemus, quæ par-
 tim ipsi vidimus, partim ex amicis audivimus,
 partim

partim ex ipso Peucero cognovimus, partim
 deniq; ex chartis ejusdem manu correctis de-
 scripsimus. Natus est **CASPAR PEV-**
CERVS Budissina (quod primarium Lusa-
 tia superioris oppidum est) honestis parentibus,
 anno 1525. initio diei civilis, hoc est, hora 12.
 noctis precedentis festum diē Epiphaniarum,
 qui dies celebris etiam natali Eobani Hessi,
 laudatissimi in Germania Poeta, & obitu for-
 tissimi & pietatis laude illustrissimi Principis,
 Ioannis Casimiri, Comitis Palatini, Ducis
 Bavariae, pia & nunquam intermoritura me-
 moria. Parens cum in filio praclara acris in-
 genij signa cerneret, animadverteretq; primis
 literarum elementis perceptis, feliciter eum ad
 precepta artis Grammaticae & initia sermonis
 Latini progressum, de uberiore doctrina cultus
 ei prospiciendum judicavit. De consilio igi-
 tur amicorum & propinquorum, filium Golt-
 bergam ablegavit, cujus oppidi scholatum flo-
 rentissima erat frequentia discipulorum, & in-
 primis concursu nobilitatis Bohemicae, Poloni-
 cae, Silesiaca, quam attraherat fides, diligentia,

B

disciplina

disciplina severitas, qua in Rectore Valentino
 Fridlando Troendorffio, ab omnibus predica-
 batur. Memini me, Budisina cum essem, ex
 quodam PEVCERI condiscipulo audire cum
 alia narrante commendantia indolem ipsius et
 naturam, tum etiam hoc, non solum eum uti
 ludendi licentia, legibus quoque adolescentulis
 concessa sed iis ipsis horis commentatum esse
 aliquid, vel socios naclum instituisse accusati-
 ones & defensiones, in quibus ipse vel patro-
 nus esset, vel ut iudex sententiam ferret: ut fa-
 cile apparuerit ingenium ejus vehemens &
 multarum artium capax ad sublimiora &
 graviora studia delatum in. Goltberga V Vi-
 tebergam se contulit anno 1540. ibique vel patris
 voluntate, vel aliorum commendatione in-
 ter ^{suos} ~~suos~~ ites Philippi Melanchthonis receptus est,
 & quadriennio post Magister optimarum arti-
 um publice renunciatus. In eadem Academia
 Mathematicum praeceptores habuit Rheticum,
 Milichium, Reinholdum: in Arithmeticis pri-
 vatim Stifelium. In scientiis illis quantum
 profecerit, monumenta eruditissima testantur,
 & li-

Et libelli conscripti de Sphæra, de dimensione
 terræ Et Geometricè numerandis locorum par-
 ticularium intervallis, ex doctrina triangulo-
 rum sphericorum Et Canone subtensarum, de
 Logistica Astronomica Et Algebra, quarum su-
 pra mentio facta. Cum his subtilissimis scienti-
 is studia optimarum artium conjunxit, Et in-
 primis Medicina, in qua adeo excelluit, ut
 mortuo Jacobo Milichio in ipsius locum surro-
 garetur, cum antea mathemata publicè do-
 cuisset. Quam multiplici autem Et varia eru-
 ditione excultus fuerit, luculento indicio esse
 possunt libri de Divinatione, accuratissimè ab
 eo elaborati. Omitto historiarum cognitionem, Et o-
 mnis antiquitatis, controversiarum itè Theologi-
 carum intelligentiam non vulgarem, sed eximiam, Et
 qualis vix in eis reperiatur, qui sacrarum literarum
 interpretationem sibi tantum vèdicant, Et sui ordinis
 hominibus. Melanchthon igitur exquisitus ingeni-
 orum censor, Casparum Peucerum, admiratus acerri-
 màm in eo naturam sagacissimam vim, Et industriam
 nullis laboribus cedentem, veritatisque tam in politi-
 cis quàm Ecclesiasticis amorem, multarumque aliarum

virtutum non adumbrata, sed expressa vesti-
 gia, ex infinito juvenum honestissimorum nu-
 mero, generum sibi elegit, ut antea Sabinum
 Poetam nobilem, & post Marchionum Bran-
 deburgensium consiliarium. In virtutum
 autem illarum, quas annumeravi, cumulo,
 si navus aliquis delituit, mirum videri non
 debet ei, cui natura humana conditio nota est.
 Memini à viris excellentibus, & ipsi P E V-
 C E R O amicissimis, notari in eo ingenium e-
 latius & ^{perimma} inflatius, quod quidem ego ne
 minima quidem in re ullo indicio deprehendere
 potui: in se tamen tale aliquid agnovisse visus
 est ipse. Nam post calamitatem, subinde
 vocem illam Davidis repetiisse fertur: Bonum
 est mihi Domine, quod humiliasti me. Po-
 tuit fieri, ut post obitum Philippi, favor aulicus
 majores illi spiritus addiderit. Quotus quisq;
 enim reperitur, qui honorum accessione non ali-
 quantulum immutetur. Sed redeo eò unde
 abii. Nuptias celebravit P E V C E R V S
 anno 1550. aetatis 26. finito bello Saxonico,
 rebusq; in Germania aliquo modo compositis,
 cumq;

cumq; Socero jucundissimè in iisdem adibus
vixit, quamdiu ille vixit. Quia autem in cō-
ventu ad Danubium, anno 56. de religionis
negotio ita convenerat, ut delecti aliquot utri-
usq; partis V Vormacia in V angionibus de con-
troversis ortis inter se placidè colloqueretur, pro-
fiscientem illuc, mandatu Electoris Augusti,
socerum secutus est gener PEVCERVS,
quo tempore improvisa mors uxorem Philippi
sustulit. Porro cum importunitate Flacia-
norum actiones utilissima Berbetomagi differ-
rentur, & profundum ibi otium esset, visum
est Illustriss. principi Palatino, Othoni Henri-
co Electori, Philippum Heidelbergam accerse-
re, ut de Academia constitutione eo presente
deliberaretur. Profectus cum eo illuc est Peu-
cerus, qui à soceri latere nuspiam discedebat.
Venit eodè etiam Ioachimus Camerarius exo-
ratus ab amicis cōmunibus, ut ad Philippum
Melanchthonem se conferret, quòd existima-
rent illi presentia eius, cujus consuetudo Phi-
lippo esset jucundissima, domestici luctus mœ-
rorem allevatum iri. Triennio post, ut notū

omnibus, Philippus uxorem secutus est, id quod ipse, cum indicatus ejus obitus esset, brevi futurum prasagierat, mortuae salute dicta. Philippo rebus humanis exempto, anno 1560. quo anno Peucerus Doct̃or Medic. creatus est. statim ea mota sunt, qua ad hūc usq; diē tranquillari & quiescere non potuerunt: quaq; & Peucerū in arumnas miseriasq; conjecerunt, & multis aliis pericula, labores, angoresq; conciliarunt, & adhuc conciliant, ac fortassis deinceps conciliatura sunt. Oppressio autem illa subito facta non est, sed pedetentim quotannis progrediendo, conficta illa Majestas Suevica, vulgò Ubiquitas appellata, vestimentis Lutheri laceris & à Luthero ipso abjectis exornata, & Brentianis commendationibus instructa, ita multorum animes cepit, ut qui excludendam illam, ut minus probam, censerent, statim in Calvinismi suspitione haberent. Ac, ut viri graves affirmant, Brentius, hujus Tragœdiæ autor, cujus scenas & actus postea Schmidelinus usq; adeptus in, in qua adhuc versamur, pertexuit. Brentius igitur sublato è medio Philip-

Philippo, jam tempus esse aggrediundi VVi-
tebergenses ratus, missis ad aulam Saxoniam
magnis voluminibus, bellum Ebero & aliis
Theologis indixit. Eberus, Major, Crellius,
initio acriter resistere, & speciem aliquam de-
fensionis praebere, sed Dresdam vocati, à pristi-
na sententia desciscere, illamq; vel levitatem,
vel infirmitatem periculorum exaggeratione
excusare, & metu turbarum secutarum.
Hac turpis, ut multis visa est, Apostasia pepe-
rit nobis libellum Eberi, tam imperite consutum,
ut neq; hunc Flaciani approbarent, & VVir-
tebergici rejicerent. Cum autem Autor facile
conjectaret, multos bonos, & in his Peucerum
offensos esse publicatione istius libelli, non tantum
odisse hunc & alios coepit, sed etiam multorum vi-
torum animos à Peucero abalienavit, & in his
quoq; nonnullorum Principum. Ac de hoc ipso
cui en Peucerus adhibito teste Georgio Majore
Theologo compellasset, & ostendisset se non posse
ea facilitate agnitam veritatem abjicere, qua
ipse eam deseruisset, obticuit prorsus, ita
consternatus, ut exanimi similis videretur.

Idem

Idem Eberus, ut multis narravit PEVCE-
 RV S ipse, pridie quam moreretur, ea nocte
 qua praecessit, & tota illa die Peucerum ad se
 vocari voluit: cumq; accessisset, cupere se qua-
 dam cum ipso loqui ostendit, sed aliquoties co-
 nantem ordiri sermonem vires destituerunt. Ita
 quid fuerit illud, de quo compellat PEVCE-
 RV M voluerit, cognosci non potuit: Opinio
 tamen fuit, deplorare eum voluisse suam à ve-
 ritate agnita apostasiam, & testatam relinque-
 re. Interim tamen PEVCE R I autoritas
 & in Academia & in aula crescere, ipse Ele-
 ctori carus esse & nobilibus, florere gratia apud
 omnes, ad gravissimas deliberationes adhiberi,
 saepe ex Academia in aulam vocari, consiliis
 interdum intimis interesse, prandere, cœnare
 cum Electore, cujus singularis ad PEVCE-
 RV M amplectendum propensio etiam ex his
 apparuit: primum, quod deprecante ipso Aca-
 demia (qua quam gratiam ei retulerit nota
 est) proventum annum munificentia plane re-
 gia auxerit: Vnde & professores honestioribus
 &

& lautioribus stipendiis sustentarentur: & contubernio prospiceretur, hac ratione, ut in eo quadringenti studiosi tenuis fortuna per septimanam denario ali possent: Deinde, quod Peucero, totius Academia inspectionem communi Senatus consensu oblatam, principali autoritate confirmavit: Tum quod filiolo ipsius Celsitudini in arce Stolpensi nato Adolpho ^{αδολφου} pro more Christiano Peucerum, cum illustris baptisaretur infans, esse voluerit. Atque hujus temporis recordatio admonet me beneficii à Peucero accepti, quod propter magnitudinem, mea a estimatione reticere non debeo. Eram tunc Budissina, missus eò, ut ante dixi, ad scholae instaurationem. Interim Dresda me inscio, suasu & impulsu quorundam Ecclesie ministrorum, qui mei condiscipuli in illustri ludo Misenensi fuerant, & in Academiis studiorum socij, in Senatu de me ad primariam scholasticae functionis provinciam arcessendo consultatum fuerat. Quia autem constabat, me Georgij Fabricij discipulum fuisse, monuit summus oppidanae Ecclesiae pastor, quem vulgò

C

Super-

Superintendentem appellant, ut, ante vocatio-
nem, Fabricii sententia expeteretur. A legatis
igitur ad illum duo, unus ex Senatu, alter ex
Ministerio. Fabricius ubi intellexit, quid a-
ctum esset, Si me, inquit, audire vultis, ab
hoc homine vobis cavebitis, quem scio esse
archisacramentarium. Illi *καγαδόζα* & prope-
modum importuno responso perturbati disce-
dunt, meq; paulò post de omnibus, qua delibe-
rata fuerant, edocent. Ego stomachari, &
in indignatione literas ad Fabricium exarare,
quibus expostulabam cum ipso, quòd nulla af-
finitatis ratione habita & affectionis paterna,
qualis praeceptorum erga discipulos esse solet,
commodis meis & honoribus obstaret, quorum
si non autor, saltem adiutor esse debebat. Has
litteras unà cum earum exemplo ad Peucerum,
qui tum Stolpena in vicinia apud Electorem
commorabatur, misi, rogaviq; ut si putaret e-
as rectè reddi posse, ad Fabricium perferendas
curaret: sin minus, ut conscinderet, vel abjice-
ret. Peucerus literas suppressit, rescripsitq; se
nuper adeò in transitu certis indicis deprehen-
disse,

disse, Fabricio vitam diuturnam esse non posse. Quod si forte accidat, ut lectionem literarum mearum iacundius scriptarum commotiuncula aliqua animi gravior consequatur, & morbi sevitia irritata Fabricium extinguat, futurum aiebat, ut omnes me mortales execrarentur, qui praeceptoris de me adolescente optimè meriti quasi parricida essem. Vix literas Peuceri legeram, cum nuncius allatus de obitu Fabricii (quem repentina ἀπὸ πλῆθους miseris hujus vita eripuerat) & Peuceriana conjectura sagacitatem comprobavit, & me conscientia ac existimationis periculo liberavit. Sed redeo ad gratiam Peucerianam, de qua cum multum sermonum esset & Budissina & alibi, memini patruelem ejus, ipsi Peucero *πατρὸς υἱόν*, virum gravem & Senatorii ordinis, ad hunc ferme modum mecum loqui. Ego, inquit, patrueli meo ex animo gratulor, & mihi totius familiae nostrae nomine gaudeo, quotidie audiens aliquid de incremento benevolentiae, qua potens ille Princeps **PEUCERVM** prosequitur:

C 2

sed

sed quia natura ejus vehementior mihi nota,
 notus animus apertus & nulla simulatione
 tectus, notior etiam *παρρησία*, qua in aulis par-
 cè utendum, valdè vereor, ne ea gratia, qua
 modò fruitur, paulò post excidat. Hæc ipso
 dicente, in mentem mihi tum venit Callisthe-
 nis, optimis moribus artibusq; præditi Philoso-
 phi, qui haudquaquam, ut Curtius loquitur,
 aula & assentantium accommodatus ingenio,
 indigna morte affectus est, in iti consilij in ca-
 put Regis Alexandri planè innoxius. Porro
 verè dictum à Luciano: *Ἔοικεν δὲ χη κακῶν μεζούων γί-
 νεσθαι πολλόκις ἢ πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολῆ.* h. e. Mutatio
 in melius videtur non raro primordiū majorū
 calamitatum. Fortuna Peuceri nihil vide-
 batur esse splendidius, nec felicitati ejus quic-
 quam deesse putabatur, cum repente calumni-
 is (*δεινῶν αἰθρώποις κακῶν*) oppressus est, natis ex edi-
 tione Catecheseos V Vitebergensis, & libri cu-
 jus titulus est *σερέωμα*. De utroq; minus clemē-
 tes sermones audiebantur etiam bonorum vi-
 rorum, sed minus diligenter versatorum tum
 in lectione antiquitatis, tum in repetitione do-
 ctрина

*etrina Philippica, ex qua tota Catechesis de-
sumta fuerat, non tantum phrasibus Philippi,
sed propemodum etiam syllabis & literis reten-
tis. Nonnulli adeò insaniebant, ut Cateche-
sin illam flammis dignam dicerent, quorum
importunitas hoc mihi Epigramma olim ex-
torsit, Catechesin ipsam loquentem intro-
ducens:*

Quid tandem merui, quænam his blasphemia chartis
Insidet, aut tandem queis scateo hæresibus?
Vestra ut me rapido censura adjudicet igni?
Vrite: nulla mihi flamma nocere potest.
Vrite, vel ferro me scindite, vel maris undis
Mergite; charta perit, dogmata vera manent.

*Valdè autem ridiculum erat, tantas turbas
excitari propter versionem Beza, quæ testimo-
niis inserta totam Catechesin suspectam de
Zuinglianismo, ut loquuntur, reddiderat, in-
primis apud nonnullos pastores, de quibus vir
quidam doctus non illepide dixit: solere eos esse
contentos parva Lutheri Catechesi, & capaci-
ore cerevisiæ cantharo. Ad sequentia quod atti-
net, fassus est Peucerus, se illustrissimo Ele-
ctori autorem fuisse, ut totum pellegeret, quòd
sciret*

sciret in eo ex ⁿⁱ immotam & irrefutabilem
 veritatem. Quin etiam Principibus ipsis o-
 fendit, se nolle esse civem ejus Ecclesie, in qua
 secus doceretur de Persona Christi. Caterum
 exulcerato nonnihil principis animo, cui suspi-
 ciones valida insederant, novas turbellas de-
 dit publicata Exegesis, in cujus autorem solen-
 niter inquisitum V Viteberga, per legatos E-
 lectoris. Eisi autem typographus autorem
 nominarat, & indicarat à quo exemplum ἐξ-
 ἤνεως accepisset, compluresq; erant, qui testa-
 rentur ante multos annos ab eodem sibi hoc cō-
 municatum fuisse: in Peucerum tamen se-
 mel commota suspicio, quasi ab eo exegesis pro-
 fecta esset, indies malevolorum & invido-
 rum, ut ego suspicor, sermonibus, qui aliquid
 ex privatis Peuceri colloquiis liberius habitis
 exceperant, confirmabatur, donec tandem
 manifesta erumperet indignatio principum,
 jam pridē illa quidē clam astuans, sed tum ne-
 scio, quibus aulici Concionatoris verbis minus
 convenientibus tota inflammata. Hic lubet
 paulisper digredi, ita tamen ut à præmissis ar-
 gumento, non longè recedam: sentiat q̄ que

quod volet. Nihil magis, ut ego ^{scio} to, offendit
 Electorem magnanimum, quam quod non di-
 serte opinionem Sacramentariam, vulgo vo-
 catam, Pencerus vel probaret vel improbaret,
 sed in volucris quibusdam & ambiguis respon-
 sis dubium querentis animum relinqueret, ma-
 gis εὐλαβειᾶν σοcei imitans, quam sua natura
 morem gerens. Quae prudens, ut tunc existima-
 batur, temporis multorum opinione conveni-
 ens tergi versatio etiam in aliis deprehende-
 tur. Memini me ab Esromo aliquando non le-
 viter objurgari, quod nimis liberè sententiā
 orthodoxam defenderem, opus esse circumspe-
 ctione politica, ne intempestiva παρρησία rebus
 communibus noceat. Respondi ego simplici a-
 nimo, Me natura abhorreere à simulādi studio.
 Ac in veritatis divina professione nihil loci esse
 ejusmodi artibus. Addidi autē quasi vates ali-
 quis & hoc: Vos dabit is aliquādo pœnas hujus
 politica cautionis: Vestrū erat, veritatē publicè
 & apertè profiteri. Iam vultis à nobis in scholis
 frāgi glaciē, ut facilior exitus vobis pateat: &
 tamē ^{ignamini} namini, si quid apertius à nobis pro-
 ferat ^{non} Sed

Sed redeo unde abii. Postquam igitur, ut dixi, iracundia vehementi Elector exarsit, Calendis April. anni millesimi quingentesimi septuagesimi quarti, Praefectus arci V Vitebergensi Ernestus V Vetin, mandatu illustrissimi Electoris, & arresto Peucerum obligat, & promittere jubet quod velit primo quoque tempore Dresda se sistere: simul omnia conclavia, arcas, cistas, repositoria, actutum reserari & aperiri imperat, litterasque omnes, siue Gracas, siue Latinas, siue Germanicas reperisset, collectas asportari. Etsi autem tum Peucerus erat valetudine valde afflictus, ne tamen cunctando & moras nectendo in suspicionem aliquam vocaretur, in viam se dedit. Dresdam ut venit, jussus arcem ingredi, conclavi includitur satis commodo & omnibus rebus necessariis instructo. Altero tertioque a captivitate die impetravit, ut, quia infirmior erat, medicus ad se admitteretur Senex optimus, Ioannes Nævius. Ex hujus sermonibus intellexit Peucerus, accusari se de conscripta & divulgata exegesi: diebusque aliquot post è custodia à satellitibus

litibus deductus est ad *συνεδριον* Consiliariorum, ex quibus Lindemannus accusationem ita instituit, ut quatuor articulis illa comprehendi videretur. Primus erat de clandestinis conspirationibus & occultis artibus (vulgo practicas vocant) quibus conatus fuerit nova sacramentaria dogmata in terras Saxonicas introducere. Alter, quod chartas & libellos de his sparserit. Tertius, quod Theologos Academia ad defensionem horum dogmatum animosiores & alacriores reddiderit. Quartus, quod externos Theologos incitavit adversus Ecclesiarum Saxonicarum Doctores. Primum simpliciter negavit. Ad secundum se responsurum dixit tum, cum prolata essent ea, qua in hoc genere à se vel emissa vel sparsa dicerentur. De tertio & quarto breviter se expedivit, cum peteret nominari sibi illos Theologos, vel domesticos, quos animavit, vel externos, quos incitavit. Hæc Peucero elocuto, Lindemannus, Conspirationis inquit, socios habuisti Doctorem Cracovium, & M. Christianum aulae Concionatorem. Adducantur igitur illi, inquit

D

Peu-

Peucerus, & liquido demonstrantur conspirationes, & practica quas vocatis. Mox Lindemannus proferre epistolam à Peucero ad Christianum scriptam, cujus initium complectebatur cohortationem ad studium concordia, cum moneret illum, caveret, ne collegam suum irritaret. Inter alia autem etiam hæc verba adjecta erant: Veritas, quam tot profluvia sanguinis in Gallia & Belgio extinguere non potuerunt, tandem est in his terris triumphatura. His verbis Electorem valde offensum esse, Lindemannus dixit: quod equidem vix credo, cum constet & Albani crudelitatem, & Gallicas lanienas vehementissime Augusto displicuisse. Ac de veritate sane nihil verius dici potuit, attestante historia Ecclesiastica, & omnium seculorum experientia, hominumque sapientissimorum suffragatione, sive humanam sive divinam veritatem intelligas. De humana Polybius gravis autor:

καὶ μοι δοκεῖ, ἰνquit, μέγιστη θεῶν τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀποδείξει τιμὴν ἀληθείας, καὶ μέγιστην αὐτῇ πρὸς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων διακρίνειν. Πάντα γοῦν αὐτῇ καταγινώσκουσιν, εἴτε καὶ πασῶν τῶν
 πιδωο.

ἐπιθαινομένη μετὰ τῆ ψεύδους περιουσίαν, ὅσα οἶδ' ὅπως αὐτῆ
 δι' αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων, ἢ ποτὲ μὲν πα-
 ραχρῆμα δάκρυσι, τῶ αὐτῆ δαύαμιν, ποτὲ ἢ πολλῶ χρόνῳ ἴππ
 σκοποῦσθε τέλῃ αὐτῆ οἱ αὐτῆς ἴππ κρῆται ἢ καταγαίριζεται
 τὴ ψεύδῃ. Hoc est:

*Inter Deos maxima natura, ut mihi vi-
 detur, hominibus demonstravit veritatem, &
 ἔξ maximam ei vim addidit. Vnde fit, ut
 etsi hanc omnes oppugnant, atq; à mendacij
 partibus sape stant omnes probabiles persua-
 dendirationes: illa tamen nescio, quo pacto
 per se ipsa illabatur, ἔξ irreat in animos ho-
 minum: ἔξ interdum statim ostendit vim
 suam, interdum diuturnis tenebris oppressa,
 tandem ipsa per se vincit, ἔξ mendacium pro-
 fligat. Vt verè, Cicero in Orat. pro Calio dix-
 rit: O magna vis veritatis, que contra ho-
 minum ingenia, calliditatem, solertiam, con-
 traq; fictas omnium insidias facile se per se ipsa
 defendat. Et in Orat. pro Cluent. Sape
 multorum improbitate depressa Veritas e-
 mergit, ἔξ innocentia defensio interclusa re-
 spirat: quod aut hi, qui ad fraudem callidi
 sunt, non tantum audent, quantum excogitant:*

D 2

aut

aut illi, quorum eminent audacia atq; projecta est à consiliis malicia deseruntur: quod si aut confidens astutia, aut callida esset audacia, vix ullo obsisti modo possit. Clausula veritatem Iesuitarum comprobat improbitas, quorum audaciam callidam ne Reges quidem effugere possunt. Sed redeo eò unde discessi. Inter externos Theologos nominatus fuit Theodorus Beza, quem incitavit Peucerus adversus Selneccerum. Respondit Peucerus, sibi cum Beza ut cum viro docto amicitiam initam tempore Colloquii V Vormaciensis. Ab eo tempore vix ternas ab illo se literas accepisse, & intra sexennium nullas. Ac argumenta earum non fuisse Theologica, sed historica de regnorum externorum statu. Hoc responso dato, jussus secedere: paulò post revocatus est, reverso ab Electore Lindemano qui cum nihil haberet quod proferret, ostensa formula dimissionis, futurum ait, ut e carcere liberetur, si ea se obligari patiatur. Passus hic est aliquid humanitus Peucerus in summa illa animi consternatione, cum solus esset, & in leonis, ut dicitur,

tur,

tur, unguibus. Sua enim ipse subscriptione
 approbavit, qua nunquam fecerat, & eorum
 se reum fassus fuit, qua nunquam admiserat.
 In primis autem cum alia, tum hoc deploravit
 vero & tristi cordis gemitu, quod ad silentium
 se obstrinxisset de articulo Cœna, cum filius Dei
 omnibus praceperit sui confessionem. Agnovit
 hunc lapsum suum, & culpam sauciata conscien-
 tia apud Deum supplice abjectione sui deprecatus
 est propter filium Iesum Christum. De
 Iorgensibus actionibus nihil addo, nam &
 temporis habenda ratio, & aliunde illa cogno-
 sci possunt, & sunt potissimum ex tristi illa
 obligatione, de qua diximus, deducta. Omit-
 to etiam novas inquisitiones institutas de con-
 spirationibus & practicis maxime cum Pala-
 tinensibus, & nominatim cum D. Ehemio,
 quem tamen Peucerus V Viteberga neq; vi-
 derat, neq; scire absens poterat, qui eum con-
 venissent. Omitto quoq; Rochlicianam ca-
 ptivitatem, & examen a praclaro illo Consule
 Rauschero institutum, qui superioribus articu-
 lis etiam hanc addidit questionem: Quomodo

fidelis esse Principi Electori potuerit, cum ab
 eo in hoc capite religionis dissenserit: Quasi ve-
 rò statim de fidelitate suspecti esse debeant, qui
 opinionibus à nobis discrepent, & dissimilitu-
 do sententiarum statim etiam animorum con-
 sensum tollat. Hac ratione insimulatur per-
 fidia, qui Christiani in impurissimi Neronis
 aula vixerunt. Iam qua occasione Rochli-
 cio Lipsiam migrare iussus sit, quantum mi-
 seriarum, calamitatum, molestiarum, in
 carcere per decennium subierit, quantum do-
 loris ex morte conjugis dilectissima & familia
 dissipatione senserit, quantum acerbitatis in-
 terminas & insultationes exhausserit, quan-
 tum oppugnationis, qua ad defectionem im-
 pelleretur, sustinuerit: qua ex carcere ad Ele-
 ctorem scripserit, quam fortiter & constanter
 sententiam suam, quam antea languidius &
 timidius asseruerat, semper iisdem propemo-
 dum verbis Electori hoc ipsum admiranti &
 aliorum levitatem improbanti, expositam
 defenderit, paucis commemorari non potest,
 atque ex his omnibus non una, sed plures ora-
 tiones

tiones conficiantur. Iam verò cum DEO
 omnipotenti visum esset gloriosum illum ath-
 letam ex occluso & obscuro stadio in lucem &
 arenam publicam educere: ad pulcerrimam
 hujus Tragedia catastrophem præ reliquis uti
 voluit illustrissima & nobilitatis antiquissi-
 ma laude florentissima familia Anhaltina o-
 pera, cujus affinitate cum ipso Electore recens
 contracta, & deprecationis justissima aequitate,
 tandem factum est, ut à custodia, in quam con-
 tumeliosè intrusus fuerat, honorificè extrabe-
 retur. Hoc beneficium, quo nullum majus
 in his terris eo tempore in PEVCERVM
 proficisci potuit, ejusdem familia proluxa libe-
 ralitas ad omnem posteritatem commendan-
 da, beneficentissimè auxit & cumulavit,
 cum nihil PEVCERO deesse pateretur,
 tum quod ad victus & habitationis commo-
 ditatem, tum quod ad dignitatem viri præ-
 stantissimi coonestandam pertineret.

In quo officii genere etiam non re-
 ticenda Palatina & Hassiaca domus
 in Peuce-

in Peucerum humanitas & munificentia,
 quam is gratissimo semper animo agnovit, &
 ad omnes mirifice predicavit. Non autem tã-
 tum Principum singulare in ornando Peuce-
 ro studium extitit. sed à privatis etiam, qui-
 bus constantia illa admirabilis visa, nihil ob-
 servantia pretermisum, nihil eorum omissum,
 unde aliqua ad existimationem & honorem
 ipsius accessio fieri posset: ut calamitas illa su-
 perior non tam imminuisse amplitudinem
 Peuceri, quàm auxisse videretur, & compro-
 baretur illud: Honorantes me honorabo. Vi-
 xit igitur post educationem illam ex carcere
 illustrem, annis 16. valetudine optima, &
 multò firmiore, quàm qua usus in florente for-
 tuna fuerat. Carus Principibus, bonis ama-
 bilis omnibus, ita ut & dignitate, quemad-
 modum dixi, non minus quàm ante emineret,
 & damnum rei familiaris matrimonio satis
 opulento compensaret. Ne tamen hoc gaudi-
 um (qua est rerum humanarum conditio :
 μηδὲν ἐστὶ τῶν μεγάλων εὐτυχημάτων, ut Plutarchus ait, ἀκατα-
 τορ εἰς ἡδονὴν ἢ κατὰ τὸ ἀπὸ μὲν κακῶν ἢ ἀγαθῶν ποιήματα
 τῷ ἀνθρώπῳ βίον) ne igitur hoc gaudium solidum
 esset

esset, infuscavit id filij carissimi, Medicina
 Doctoris & Patri cognominis, mors immatu-
 ra, cujus studia, labores, itinera, supplicatio-
 nes, interpellationes, compellationes, preces, hoc
 tandem per multos annos egerant, ut pater ex
 carcere eriperetur. Cujus fidei & amoris me-
 mor Peucerus, non poterat non confici aegritudi-
 ne, amisso eo, ad quem liberationis laticia &
 fructus potissimum pertineret. Verum enim-
 vero in hac tristi plaga Deus misericordie sue
 oblitus non est, substituto in filij locum nepote,
 de cujus eximio ingenio ea spes apud nos omnes
 concitata est, ut si eo studiorum quo coepit cur-
 riculo perrexerit, nemo dubitet, quin quemad-
 modum & patri & avo est *ἐπιάνου*, sic utruq;
 tum optimarum artium, tum Medicina scien-
 tia aequaturus sit. Omitto generos, viros
 virtute & eruditione praestantes, I. V. & Medi-
 cina Doctores clariss. quibus elocavit & filias
 & neptes, quorumq; humanitas, observantia, ob-
 sequium maximo illi in malis solatio fuit, & in
 meliore fortuna ornamento & voluptati. Iam
 de obitu Peuceri aliquid addendum erat: sed

E

exopta-

exoptatissimum & felicissimum fuisse, ex ut-
 timis literis, quas ad me dedit, affirmare au-
 sim. Ita enim scribit: Totus nunc deditus
 & addictus sum Deo precibus & meditationi-
 bus piis, in hac extrema mea & virium omni-
 um defectu planè prostrata senecta, in qua nil
 gravius mihi accidit memoria & visionis
 sepius. Deum mecum & pro me ores obsecro,
 propio, sancto, beato, placido, & in fide ac cō-
 fessione constante fine atq; exitu vita. Atque
 hunc ei obtigisse, his ipsis exaratis cognovimus
 ex Bersmani affinis literis, quarum initium
 hoc est: Narro tibi luctum communem. Postri-
 die Calend. Octobr. Iulian sepelivimus præce-
 ptorem & amicum nostrum veterrimum &
 optimum Peucerum, curante funus, ac prose-
 quente etiam Illustriss. nostro una cum conjugē
 & aula illustri. Diem suum supremum obi-
 jt A. D. VIII. Calend. Octobr. qui fuit anni-
 versarius XI. obitus Iosie Germanie, aut, si
 mavis, patrie nostrae, Christiani Pr. VII viri:
 hora meridiem precedente quadrantibus tri-
 bus, exitu beato, placidissimoq; & omnino pi-
 etate

etate sua digno. Sed audi quæso Omen siue
 presagium mortis illius mirabile. Horologium
 quod habuit de illorum genere, quæ automata
 appellantur, eo ipso momento, quo vir sanctis-
 simus vivere in his terris desijt, sonitum ere-
 didit, cum toto biennio immotum & à pavor,
 hoc est, insonum, ut cum Apulejo loquar, qui-
 evisset, ac biduò ante ipsius obitum à conjugè
 custodia causa in cista esset depositum. Atque
 cum iclu malleoli ultimo, hoc est undecimo, a-
 nimam ille exhalavit, magna cum admirati-
 one astantium, quibus de horologio illo nihil e-
 rat exploratum: inter quos fuit & M. Bren-
 delius Concionator aulicus, qui animam agē-
 ti præstò fuit, ac pro concione hac ipse narrauit.
 Non autem corporis morbo aliquo extinctus,
 sed marasmo senectutis confectus vitam in his
 terris, clausis sibi metipso oculis, absq; ullo dolo-
 ris sensu finiit inter preces sanctiss. & ardetissi-
 mas. Hactenus Bersmanus. De obitu igitur
 tam pio & beato gratulemur PEVCE RO,
 subtracto jam invidorum, malevolorum, obtre-
 ctatorum, arrodentiũ nomen ipsius calumniis,

conviciis, insectationibus, & recepto in nume-
rum Martyrum & Confessorum, misericordiam
omnipotentis Dei, cujus est omnis laus, honor,
gloria, regnum, victoria, potestas seculis infi-
nitis. Amen. Orationem, ut soliti sumus,
finiemus epigrammâσι Πηπειφίσις.

Peucerus loquitur.

Ιπώκροάτης, Πτολεμαῖος, Εὐκλείδης, Ξενοφῶν τε
κεκροπιδῶν τ' ἄλλων μυριάς ἰσορικών,
τῶν τε σοφῶν πάντων ἱστομνήματα, ὅσα παλαγοῖς
βιβλιοθήκη ἔδειξ' ἀνδράσιν, ἠδὲ γένοις,
φροῦδ' ἐνὶ δυσυχίητιν δαίωχετο, πῶς τις ἔμεινεν
μνήη ἐνὶ χριστῶ καὶ κλέος εὐσεβείης.

Idem Latine.

Hippocrates, Ptolemæus, & Euclides, Xenophonq;
Innumeriq; alii Cecropidum historici,
Doctoremq; libri, quotquot vel prisca, vel ætas
Nostra dedit, gravibus nil potuere malis
Ferre opis: in Christoque fides mihi sola remansit,
Et junctum vera cum pietate decus.

A L I V D.

Donec in his terris est duratura Philippi
Gloria, Peuceri fama superstes erit,
Quæ focer asseruit divinis dogmata verbis,
In Phylaca studuit vera probare gener.
Multis nosse datum est quæ sit sententia vera,
Sed paucis vera pro pietate pati.

Ænigma

Aenigma sive Idyllion.

A Bietis alma soror nunquam pice fluxit
amara, (vo,

Parte sed ex omni liquido manabat oli-
Tota salutiferi diffundens flumen odoris:

Iamq; erat & sylvis & montibus ornamento,

Cum gravis ex alto tempestas orta repente,

Si vi, si ve die longa radicibus omnem

Dejicere ex imis, mediamq; infringere posset.

At stetit haec contra: donec tranquillior aura

Horrisonos flatus, & densos dispulit imbres.

Egit deinde aliò longam traducta quietem,

Stillans ambrosios veteri de cortice succos,

Pyxide marmorea quos collegisse juvaret,

Certo vulneribusq; bono, morbisq; futuros.

Tandem sylvarum sator hoc ex ordine, celsas

Inter sublatam cedros docta arte locavit:

Non illic metuens Borea, saevaq; securis,

Incolit aethereas sedes, vitamq; perennat.

Eucharius Anthelius.

E 3 MEMO-

MEMORIAE

VIRI CLARISS. ATQ. PRÆSTANTISS.
 AC SINGULARIS PRORSVS EXEMPLI O-
 mnipotentiae, misericordiae, ac veritatis divinæ D. CASPA-
 RIS PEUCERI, &c. communis Præceptoris, &
 S. tanquam fratris.

Conditur hoc tumulo meritis vir magnus & arte,
 Constanti nullo ceu pietate minor.
 Gaza cui nomen dederant Peuceque bilingue,
 Conveniens fato nomen utrumque suo.
 Nam neq; Persarum quos jactat fabula montes,
 Nec piceæ sudans cortice gemma picis,
 Divitiis certent fecundi pectoris, æquent
 Ingenii omnigenas vberioris opes:
 Quas olim pendens V Viteberga docentis ab ore
 Suspexit, quas cum Vespere laudat Eos.
 Quando tuæ consors operæ, divine Melanthon.
 Præstabat socero munia juncta gener:
 Munia, quæ fatis te functo solus obibat,
 Adsciscens aliis commoda, nulla sibi:
 Victuræ demas illi si laudis honores,
 Dum Suevus patriam flumine lambet humum.
 At monumenta operum tot & inter tanta suorum,
 Leucorea quæ nec livor in urbe premet,
 Cerbereis miseras feriens latratibus auras,
 Nec sacris parcens manibus ore, stylo:
 Eminent excellens fidei confessio rectæ,
 Luciferi quantum Cynthius ante jubar:
 Carceris ærumnis denos spectata per annos:
 Hunc illi hæresium fæda cloaca dedit.
 Quòd carnem celo miscere, probare recusat
 Idolum coenæ vim magicamq; sacræ.

Ac

Ac procerum mavult odium perferre minasq;
 Atq; harumstarum probra scelusq; pati,
 Fortunæq; vices varias, fraudisq; nefandæ:
 Assertam Christo quam temerare fidem,
 Credere concessum cunctis est munere Christi:
 Martyrii raros flore coronat honor.
 Nam neque cunctorum est animi par robur, & impar
 Haud ulli imponit Iehova fidelis onus.
 Et, quo quemque premit, iuxta subit ipse levando:
 Sic melius focia sarcina fertur ope.
 Ergo rogis hos ingestos excercet in igne,
 Istorum explorat flumine teste fidem.
 Illos carnifici laniandos objicit, illos
 Crux infanda, alios lora rota ue probant.
 Et quis poenarum percurrat nomina, Christi
 Quæ sectatores huius ab hoste manent.
 Carceris est quarum nulla fors mitior, exfors
 Sanguinis, at poenæ durior usq; mora.
 Hinc amaranthæa redimitum fronde, supremo
 Te, PEVCERE, die sexta reposta manent.
 Quæ Deus, invictæ iudex præsesque palæstræ
 Imponet capiti martyris ipse sui.
 Interea totum grassatur fama per orbem
 Nominis æternum laude manente tui:
 In libris expressa tuis qua mentis imago
 Vincit Apellæ quodlibet artis opus.
 Quorum non titulis sunt hæc monimenta ferendis,
 Heredes merito quæ posuere patri,
 Nissanæ cui metropolis cunabula terræ,
 Hospitii usuram Dessa, obitumque dedit,
 Post septem ætatis decades, bis quatuor annos,
 Claudenti heroum secula sine suo.

VERSUS

VERSUS EPITAPHII.

*Valis cognatum supra genus eminent
 arbor, (de fuit,
 Dimidium hic posito nominis un-
 Perpetuosq; gerit, lauri instar, frondis honores,
 Non estū mutans illa geluue comas:
 Haud secus hic ingesta tegit quē terra sepultū,
 Inferior nullo dotibus artis erat,
 Artis Apollineæ præclaris dotibus, usu
 Cum rerum, & varia cognitionis ope,
 Et meritis, & sincera pietatis amore:
 Usq; sibi constans, propositiq; tenax.
 Carcere martyrium cuius prælustre decenni
 Utraq; sub Phœbi lampade novit humus.
 Quem tulit impavidus vitam pro lege pacisci,
 Oblitusq; sui, coniugis, atq; domus.
 Nempe quod his Christi dulcē præferret amorē,
 Illi nec procerum poneret ante minas.
 Hospes, disce Dei iussis postferre dynastas,
 Quisquis in hoc tumuli marmore scripta
 leges.*

DE

De eiusdem obitu.

A Tropos, Invidia gratum factura, recidit
 Peucero dudum stamina grata parū.
 Cui vitā cernēs fugientē Fama sub um-
 Ote falsam animi consiliq; refert. (bras,
 Nam, vitæ quod ei resecas, meliore rependam,
 Victurum tribuens nomen ab exequis.
 Sic, atate satur matura, extendet in ævum
 Et decus, & laudem nominis, omne sui.

AD EVNDEM.

S I tibi frater eram, scriptis quod & ore
 ferebas,
 Cur obitu fratrem deseris ipse tuo?
 An, quod abhorrentē mundi Satanaq; furores
 In vivis tædet longius esse senem?
 An, quia maiorem natu præire iuvabat,
 Hospitium fratri præq; parare tuo?
 Quod si fata mihi dederint superare tot annos,
 Quot te sum natu nunc abeunte minor:
 Tot seculi scelerum faciebus corde rigescens,
 Pro tumuli ipse mihi marmore marmor ero.

PSALM. CXL.

Eripe me Domine ab homine
malo, &c.

*Quem Psalmum, sicut plerisque omnes, assidue
ardenterque aeternum Deum pro Ecclesia in-
vocando, in soliloquiis suis praecipue famili-
rem habebat opt. Peucerus noster.*

Ex paraphr. Psalmor. G. B. δατέου Φερτίδες.

V*id immerentem quid, supreme celitū
Rector, nocentūm turba vexat impro-
Horum malignitatis à versutia, (ba?
Violentiāque me tuere injuria.*

2 *Quibus ebrium cor fraudulentia dolis
Eruat ore praliorum pabula:
Hac fabricaque fraudis ac discordia
Cedes anhelat ac cruorem faucibus.*

3 *Intentat ictus lingua acutos vipera,
Dirumque labra virus aspidum vibrant:
Quod ore manat prodigo calumniis,
Mendaciique inanitate turgido.*

Ab

4 Ab impotentis me viri manu assere,
 Nec impiorum dede pervicacia,
 Quos, ut fugatum subruant, molimina
 Nonnulla manè non fatigant vespere.

5 Qua namq³ pes est parte ponendus mihi,
 Tendunt superbi caca ituro retia,
 Quibusq³ gressus ambulantis implicent,
 Occulta neclunt semitis clam vincula.

6 At hostium tu casibus circumdato
 Tu sola, dixi, spes mihi pandis viam:
 Te posco votis; tu benignas commoda
 Aures precanti, nec querelas respue;

7 Mea, Iehova, qui salutis portus es,
 In cuius omnis acquiescit numine
 Fiducia, omnis pendet à tutamine
 In praeliorum me regentis fluctibus.

8 Ne ne malignos improbis frui sinas
 Votis, nec horum cogitatis exitum
 Largire, frange dextera conamina,
 Superbia ne crescat insolentia.

9 Iube in magistrum fraus redundet ut suū,
 Lingua venenum pestilentis principem
 Invergat ipsum factionis improba

Cum gente, qua me lancinat conviciis.

10 Ardentis hos fac obruat vis turbinis
Prunas pluentis: missa celo fulmina,
Pes unde nesciat regressum, Tartari
Actos sub atram proruant voraginem.

11 Lingua procacis impotens vesania
Haud sede certi gaudeat vagans laris:
Furorq; mentis inquiet a persequens
Sua merentem noxia venabitur.

12 Nec vana jactō: namque pressos asseret
Contra scelestam lebova praestō audaciam,
Qui jus tuetur pauperis calumniam
Adversus, injustaq; vim potentia.

13 Hinc te piorum laude tollet natio
Aequi patronum, vindicem innocentia,
Defensionis quae tua praesentia
Emergit, hostiumq; franget machinas.

Gregorius Berfmanus
F.

IN

IN OBITVM CLARISSIMI
viri, D. Casparis Peuceri, Medicinae
Doctoris, & de Republica literaria
optimè meriti.

Væ non sustinuit multa bonus arte ME-
LANCHTHON,
PEVCERVM voluit fata subire Deus.
Iratos proceres, & fædi carceris umbras,
(Cæsare nil precibus proficiente suis)

Exiliiq; graves, per multa pericla, labores,

Et vulgi tumidas impietate minas.

Quæ sit causa, rogas! toti illa innotuit orbi,

NEMPE, incorruptæ Relligionis amor.

Illa virum meritò summis æquasset Olympo

Laudibus, ingenio si suus esset honor.

Verum inviderunt, quos par tùm iunxerat ætas,

At nec doctrina nec pietate pares.

QVAS non (Leucoridas testor mea gaudia, nymphas)

Divite Musarum pectore fudit opes!

Seu Sophiam spectes, seu doctam, Mome, Mathesin,

Seu qua corporibus pellitur arte dolor:

Seu gesta Heroum, quæ annalibus edita priscais

Præmia virtutis, non moritura canunt:

Seu quæ vera fides, qua sola ascenditur æther,

Atq; animo colitur non trepidante Deus:

Certè, haud, PEVCERO meliorem, Academia vidit,

Exceptis Musis, sancte PHILIPPE, tuis.

F 3

HINC

HINC soceri (haud vanum) ingressus vestigia, multos
Pieridum sacros fecit adire choros.

Cœptaq; sunt radio describi pontus & æther,
Terrarumq; , poli pro ratione , plagæ :

Et quæri herbarum vires , succiq; salubres,
Quaq; suas variant sidera, lege, vices.

Nil equidem in Sophiæ studiis, reor, esse relictum,
Quod non PEVCERI floruit ingenio.

QVÆ verò tandem retulisti digna laborum
Præmia? quæ curis gratia parta tuis?

Gens quædam, monstris nuper conflata duobus,
(FLACCIOBRENTIANOS indigitare solent)

In te conspirant: furiisq; immanibus acti,
Quas vitæ insidias non posuere tuæ!

Quis non te immeritum dictis, odiisq; gravarunt!
Quas capiti diras non cecinere tuo!

Illi ipsi (infandum) qui nunc in pace fruuntur,
Quæ tua collegit cura laborq; , bonis.

Argolico esse usos quandoq; Sinone magistro,
Sisyphidemq; Ducem consuluisse putes.

Nec requieverunt, donec te Saxonis ira
Perpetui voluit carceris esse reum,

Qualia tunc passus, dum ter quater orbe reverso
Æquoris hyberno constitit unda gelu!

Vere prius flores culti numeraveris horti,
Quotq; latent apri vallibus Harcyniis:

Quàm tibi curarum statuatur summa tuarum,
Atq; omnes versu persequar ipse meo.

ERGO, quod in socero haud potuit manus improba
Heu Præceptori non benè grata suo: (FLACCI
Id,

Id, postquam infelix nata est Concordia, septem
 In genero, visum est obtinuisse, viros.
 Sed bene res cessit: Te cæco ex carcere ductum:
 Exceptit maior gloria honorisque senem,
 Nam tua cum facili puppis decurreret aura,
 Fasque esset coelo liberiore frui:
 Languiebant vires, & pallor in ore sedebat,
 Nil opera medico proficiente sua.
 Ast ubi te tenuit muris atque aggere septum,
 Annisque & curis, arx Philyræa, gravem:
 Tam non defecit vigor & calor ossibus ægris,
 Officium medici tunc faciente Deo,
 Maiorem ut dicas membris venisse vigorem,
 Naturam leges nec tenuisse suas.
 Testes, cum Rheno & Fulda, Picastræ, & Albis,
 Quique suo montes separat amne Nicer.

NVNC igitur placida compositus morte quiescis,
 Gaudiaque ætherea sede receptus agis.
 Nam deinceps nulli casus, custodia nulla
 Quicquam in te exutum corpore iuris habent.
 Quæ verò constante fide tibi gloria parta est,
 Vivet, dum, Christum qui celebrabit, erit.
 Et tu, qui hoc nostri monumentum & pignus amoris:
 PEVCERIQUE sacrum, legeris, exuviis:
 Disce pati: & variis maturè assuesce periculis,
 Si gustum veræ Religionis habes.
 Splendentisque aulae nimium ne crede favori,
 Non ita Luna suas mutat, ut aula, vices.

Henricus Majus S. Theol. Doctor
 Heidelbergæ scribebat.

FINIS.

Id. postquam in illis natus est Concordia, septem
la genere, vltim est obitum, vnos
Sed pater eorum, I. carter ex carter ducum
Hic pater noster gloria honoris tenem
Nam ut cum facili pupis de curia tua
Iud. esset coelo haurire frug.
Ianguant vites, & pallor in ore debar
Illi vna medico pateris la
All ubi eam munitis ad, ager septem
Anali; & curis, six Philias, gravem;
Tam non deicit vigor & calor olibus arvis
Ostentim medici tunc facit Deo
Mior in dies munda, & de videri
Natura mior, hauriente has
Telles, cum Rheno & Iudis, Picalter, & Alpis
Quis; suo nomen, septuam, Nicer.

IN VNC igitur plura componere quibus
Quibus; videri videri videri
Nam delectos nulli casus, colledis nulli
Quicquam in te exatum corpore istis habent
Qua vero consistit, his tibi gloria partit
Viver, dum, dicitur, aut delectat, tunc
Erat, qui hoc non innotuit, non de, non amoris
P R V C B I L I; hauriente, carter
Dae pati; & vna munitis, carter
I gubum vna, hauriente, carter
Splendens, hauriente, carter
Natura, hauriente, carter

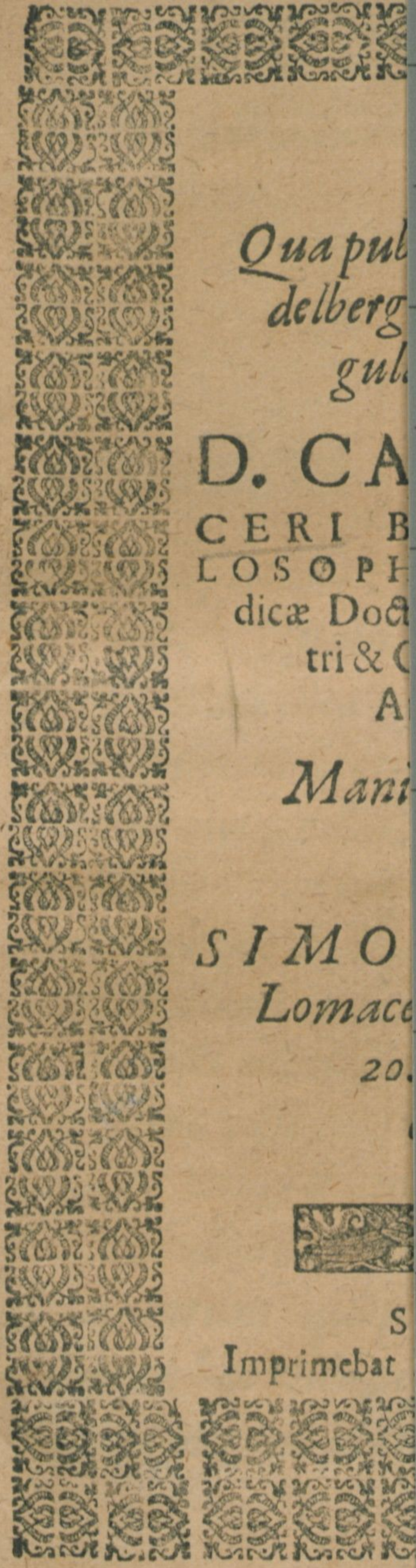
London, 1782, Theol. Doctor
Hilshagen, Hilshagen
F I N I S

Pro. N. 264, 265

*Qua pub
delberg
gub*

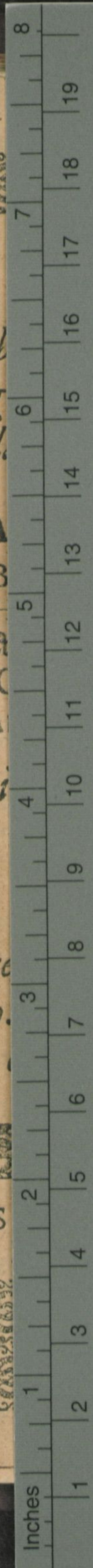
D. CA
CERI B
LOSOPH
dicæ Doct
tri & C
A

Mani

SIMO
Lomacc
20.

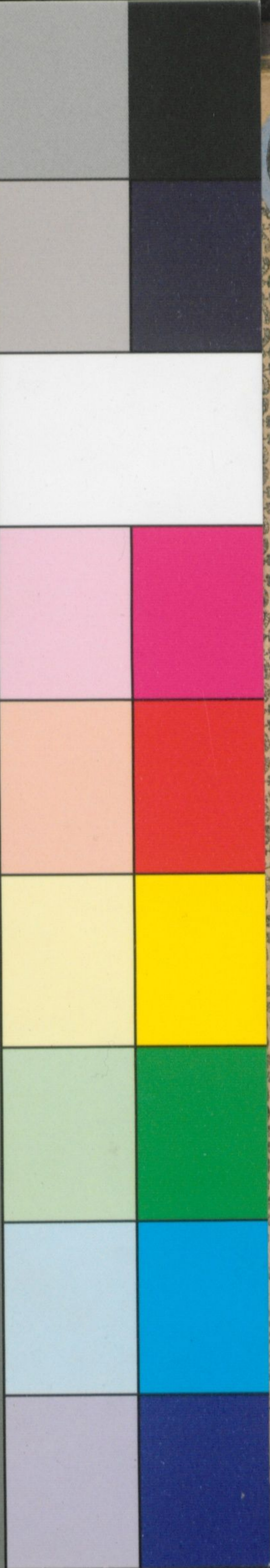
Imprimebat

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Z d
2390

